

LAUSUNTO

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle aikuiskoulutustuen, ammattitutkintostipendin ja vuorotteluvapaan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 8/2024 vp)

Suomen Lukiolaisten Liitto (SLL) kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

SLL keskittyy lausunnossaan esitykseen aikuiskoulutustuen lakkauttamisesta.

SLL ei pidä aikuiskoulutustuesta luopumista perusteltuna. Lakkauttamisen sijaan järjestelmää tulisi kehittää ja selvittää esimerkiksi vuonna 2020 tehdyn uudistuksen vaikutuksia ja jatkokehitystarpeita. Vaikka aikuiskoulutustuki ei ole suunnattu nuorille lukiolaisille, sen lakkauttamisella olisi kuitenkin suoria ja epäsuoria vaikutuksia nuoriin. Siksi SLL pitää sen tai jonkin vastaavan etuuden säilyttämistä tärkeänä Suomelle. Suuri osa nuorista kokee paineita “oikean” alan valitsemisesta toisen asteen opintojen jälkeen. On hyvä, että nuori tietää voivansa vaihtaa alaa ja suuntaa myöhemmin elämässään siten, että myös oma toimeentulo on turvattu.

Aikuiskoulutustuen tarkoituksena on tukea palkansaajien ja yrittäjien osaamisen kehittämistä, eli kannustaa jatkuvaan oppimiseen. Mikäli aikuiskoulutustuki lakkautetaan nykymuodossaan, tulisi sitä ennen luoda uusia kannustimia ja tukijärjestelmiä täydennyskouluttautumisen tukemiseksi. SLL on huolissaan siitä, että lakkautus tehdään ennen, kuin korvaavasta järjestelmästä on suunnitelmia tai edes yhteisymmärrystä.

Aikuiskoulutustuen lakkauttamisen myötä valtion opintotukimenot kasvaisivat, kun yhä useampi opiskelija siirtyisi opintotuen piiriin. Aikuiskoulutustukea on voinut saada myös yksittäisiin täydentäviin opintoihin, kuten avoimeen korkeakouluopetukseen, mutta opintotukea voi saada ainoastaan tutkintoon johtaviin opintoihin. Hallituksen tavoitteena on kannustaa rahoituksen avulla koulutuksen järjestäjiä tarjoamaan tutkintoa pienempiä osaamiskokonaisuuksia, mutta opiskelijoiden taloudellisen pärjäämisen rapauttaminen voi estää tämän tavoitteen toteutumista. Lisäksi opintotuen

vuositulorajat rajoittavat tukikuukausien käyttöä erityisesti lyhyiden opintovapaajaksojen aikana. On siis mahdollista, että aikuisväestön hakeutuminen tutkintokoulutukseen lisääntyy, vaikka tarpeena ja aikeena olisi vain yksittäisten opintojaksojen suorittaminen.

Hallitus on käynnistänyt opintotuen kokonaisuudistuksen, mutta sen tavoitteena ei ole aikuisväestön kouluttautumisen tukeminen. Tämän sijaan uudistuksessa keskitytään toisen asteen opintojen osalta oppivelvollisuutta suorittavien opiskelijoiden toimeentuloon, ja korkea-asteen opintojen osalta ensimmäisen korkeakoulututkinnon tavoiteajassa suorittamiseen. Uudistuksen ei myöskään ole määrä tulla voimaan vielä useampaan vuoteen.

Lakiesityksen yhtenä tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen. Hallitusohjelman mukaan taas jatkuvan oppimisen resursseja kohdistetaan jatkossa erityisesti koulutustasoa nostavaan koulutukseen sekä koulutuksiin, jotka edesauttavat työllistymistä esimerkiksi työvoimapula-aloille. SLL:n mielestä lakiesitys ei kuitenkaan tue työllistymistä työvoimapula-aloille, kuten varhaiskasvatukseen ja sosiaali- ja terveysalalle – näillä aloilla on työvoimapulaa, johon liittyy matala palkkaus, eikä esimerkiksi velkaantuminen opintolainalla ole monelle houkutteleva tai edes mahdollinen vaihtoehto. Koulutustason nostamisen kannalta keskeistä olisi lisätä korkeakoulujen aloituspaikkoja ja panostaa opintotukeen, tai muuttaa aikuiskoulutustuen saamisen ehtoja esimerkiksi työkokemuksen suhteen.

Helsingissä 5.3.2024

Iina-Lotta Kuisma
Varapuheenjohtaja

Sara Sipilä
Pääsihteeri

Lisätietoja:

sosiaalipoliittinen asiantuntija Iiris Hynönen, 050 377 7729, iiris.hynonen@lukio.fi